

INTERNET-ZAMONAVIY HAYOTNING AJRALMAS QISMI

Babakulov Bekzod Mamatkulovich*O'zbekiston Milliy universiteti Jizzax filiali**Axborot tizimlari va texnologiyalari kafedrası assistant***Safarova Marjona Sheramat qizi***O'zbekiston Milliy universiteti Jizzax filiali**Axborot tizimlari va texnologiyalari**yo'nalishi 2kurs talabasi***ANOTATSIYA**

Ushbu maqolada internetning zamonaviy jamiyat hayotidagi o'rnini, uning inson faoliyatiga ta'siri, ta'lim, aloqa, iqtisodiyot va madaniyat sohalaridagi ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, internetdan oqilona foydalanish, uning ijobiy va salbiy tomonlari, yoshlar tarbiyasi va axborot xavfsizligi masalalari haqida fikr yuritiladi. Internet bugungi kunda nafaqat axborot manbai, balki inson hayotining ajralmas qismiga aylangani asoslab beriladi.

KALIT SO'ZLAR: Internet, axborot, zamonaviy texnologiya, raqamli jamiyat, aloqa, ta'lim, ijtimoiy tarmoqlar, axborot xavfsizligi, virtual muhit, rivojlanish.

XXI asr – axborot texnologiyalari va raqamli taraqqiyot asri hisoblanadi. Bugungi kunda internet inson hayotining ajralmas qismiga aylanib, jamiyat rivojlanishining eng muhim omillaridan biri bo'lib xizmat qilmoqda. Zamonaviy dunyoni internetsiz tasavvur qilish qiyin, chunki u nafaqat axborot almashish vositasi, balki ta'lim, iqtisodiyot, tibbiyot, boshqaruv, savdo va kundalik turmushning barcha jabhalarida keng qo'llanilmoqda.

Internetning paydo bo'lishi insoniyat uchun ulkan imkoniyatlar eshigini ochdi. Avvallari ma'lumot izlash ko'p vaqt va mehnat talab qilgan bo'lsa, hozirda bir necha soniya ichida dunyoning istalgan nuqtasidagi axborotni olish mumkin. Bu esa bilim olish jarayonini tezlashtirib, insonning dunyoqarashi va tafakkurini kengaytirishga xizmat qilmoqda. Ayniqsa, yoshlar uchun internet – bilim va innovatsiyalar manbai hisoblanadi.

Bugungi globallashuv jarayonida internet davlatlar, xalqlar va madaniyatlar o'rtasidagi masofani qisqartirdi. Insonlar turli mamlakatlardagi yangiliklar, ilmiy yutuqlar va texnologik rivojlanishlardan tezkor xabardor bo'lish imkoniyatiga ega bo'ldi. Shu bilan birga, internet orqali masofadan ishlash, onlayn ta'lim olish, elektron tijorat bilan shug'ullanish kabi yangi faoliyat turlari shakllandi. Bu esa jamiyatning iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Shuningdek, internet inson hayot tarzini ham tubdan o'zgartirdi. Bugungi kunda odamlar kundalik ishlarini – muloqot qilish, xarid qilish, to'lovlarni amalga oshirish, xizmatlardan foydalanish va hatto dam olishni ham internet orqali bajarishmoqda. Bu esa vaqtni tejash va qulaylik yaratish bilan birga, zamonaviy raqamli jamiyat shakllanishiga olib kelmoqda.

Biroq internetning imkoniyatlari bilan bir qatorda ayrim muammolari ham mavjud. Internetga qaramlik, yolg'on va zararli axborotlar, kiberxavfsizlik muammolari, shaxsiy ma'lumotlarning himoyasi kabi masalalar bugungi kunda dolzarb hisoblanadi. Shu sababli internetdan to'g'ri, maqsadli va madaniyatli foydalanish har bir inson uchun muhim vazifa bo'lib qolmoqda.

Mazkur maqolada internetning inson hayotidagi o'rni, uning ijobiy va salbiy jihatlari, jamiyat taraqqiyotiga ta'siri hamda undan oqilona foydalanish masalalari keng yoritiladi. Internetning zamonaviy hayotdagi ahamiyatini tahlil qilish orqali uning kelajak taraqqiyotidagi o'rni ochib beriladi.

INTERNETNING HAYOTIMIZDAGI O'RNI

Internet bugungi kunda quyidagi sohalarda katta ahamiyatga ega:

Ta'lim sohasida

Internet ta'lim tizimini yangi bosqichga olib chiqdi. O'quvchilar va talabalar onlayn darslar, elektron kutubxonalar, video ma'ruzalar, ilmiy maqolalar va ta'lim platformalari orqali mustaqil bilim olish imkoniga ega bo'ldilar. Masofaviy ta'lim shakli ayniqsa zamonaviy sharoitda juda muhim bo'lib, u har kimga joy va vaqtga bog'liq bo'lmagan holda o'qish imkonini yaratdi. Internet bilim olishni tezlashtirib, ta'lim sifatini oshirishga xizmat qilmoqda.

Aloqa va muloqotda

Internet insonlar o'rtasidagi masofani qisqartirdi. Elektron pochta, messenjerlar va ijtimoiy tarmoqlar orqali odamlar dunyoning istalgan nuqtasidan bir-biri bilan tezkor muloqot qilmoqda. Oila a'zolari, do'stlar va hamkasblar bilan aloqada bo'lish yanada osonlashdi. Bu esa jamiyatda axborot almashuvini tezlashtirib, global bog'liqlikni kuchaytirdi.

Iqtisodiyot va ish faoliyatida

Internet iqtisodiyot rivojiga katta ta'sir ko'rsatdi. Onlayn savdo, elektron to'lov tizimlari, masofadan ishlash (freelance), raqamli xizmatlar va internet marketing keng rivojlandi. Ko'plab insonlar internet orqali daromad topmoqda, yangi kasb va imkoniyatlar paydo bo'lmoqda. Bu esa iqtisodiy samaradorlikni oshirib, zamonaviy raqamli iqtisodiyot shakllanishiga yordam bermoqda.

Kundalik hayotda

Bugungi kunda odamlar kundalik ishlarini internet orqali bajarishmoqda: kommunal to'lovlarni to'lash, onlayn xarid qilish, taksi chaqirish, oziq-ovqat buyurtma

qilish, bank xizmatlaridan foydalanish va hatto tibbiy maslahat olish mumkin. Internet inson hayotini qulaylashtirib, vaqt va mablag'ni tejashga yordam bermoqda.

Madaniyat va axborot almashinuvida

Internet turli xalqlar madaniyati, san'ati va an'analarini o'rganish imkonini beradi. Musiqa, kino, kitob va boshqa madaniy mahsulotlar internet orqali keng tarqalmoqda. Bu esa xalqlar o'rtasidagi madaniy aloqalarni mustahkamlab, dunyoqarashni kengaytiradi.

Ilm-fan va innovatsiyada

Internet ilmiy tadqiqotlar olib borish, tajriba almashish va yangi g'oyalarni rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Olimlar va tadqiqotchilar internet orqali hamkorlik qilib, ilm-fan rivojiga hissa qo'shmoqda. Zamonaviy texnologiyalar, sun'iy intellekt va raqamli tizimlar aynan internet orqali tez rivojlanmoqda.

Ijtimoiy hayotda

Internet jamiyat hayotiga ham katta ta'sir ko'rsatmoqda. Odamlar ijtimoiy muammolar haqida fikr almashadi, yangiliklardan xabardor bo'ladi, turli loyihalarda ishtirok etadi. Internet orqali jamoatchilik fikri shakllanib, jamiyat faolligi oshmoqda.

INTERNETNING IJOBIY TOMONLARI

Tezkor axborot olish imkoniyati

Masofaviy ta'lim va ish imkoniyati

Dunyo bilan bog'lanish va muloqot

Bilim va ko'nikmalarni oshirish

Vaqt va mablag'ni tejash

SALBIY TOMONLARI

Internetdan noto'g'ri foydalanish quyidagi muammolarga olib kelishi mumkin:

Internetga qaramlik

Vaqtning behuda sarflash

Yolg'on va zararli axborotlar

Axborot xavfsizligi muammolari

Yoshlar tarbiyasiga salbiy ta'sir

Shuning uchun internetdan foydalanishda madaniyat va mas'uliyat zarur.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, internet zamonaviy hayotning ajralmas qismiga aylandi. U insonlarga keng imkoniyatlar yaratib, bilim olish, ishlash, muloqot qilish va rivojlanishda muhim vosita bo'lib xizmat qilmoqda. Biroq internetdan oqilona va maqsadli foydalanish juda muhim. Har bir foydalanuvchi axborotni tanlab qabul qilishi, vaqtini to'g'ri taqsimlashi va internet xavfsizligiga rioya qilishi lozim.

Kelajakda internet texnologiyalari yanada rivojlanib, inson hayotini yengillashtirishda davom etadi. Uni to'g'ri ishlata bilgan jamiyat doimo taraqqiyotga erishadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1.Axborot texnologiyalari asoslari – 2020

<https://ziyonet.uz/uz/post/axborot-texnologiyalari-asoslari>.

2.Digital Technologies in Education (UNESCO Report) – 2021.

3.Основы информационной безопасности – 2018

<https://fstec.ru/informatsionnaya-bezopasnost/osnovy>.

4.Информационные технологии – 2019

<https://cyberleninka.ru/article/n/informatsionnye-tehnologii>.

5.Raqamli iqtisodiyot va axborot texnologiyalari – 2022

<https://lex.uz/docs/raqamli-iqtisodiyot>.

6.Digital Technologies in Education (UNESCO) – 2021

<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000374303>.